

Sygn. akt II AKa 279/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Rafał Kaniok (spr.)

Sędziowie: SA – Ewa Leszczyńska - Furtak

SO (del.) – Anna Kalbarczyk

Protokolant: – Anna Duda

przy udziale Prokuratora Szymona Liszewskiego

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2020 r.

sprawy z wniosku T. S. (1) o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z niesłusznego tymczasowego aresztowania stosowanego w sprawie zakończonej postanowieniem Prokuratury Rejonowej (...) z dnia 4 stycznia 1983 r. o umorzeniu postępowania, sygn. akt 1 Ds. 869/82

na skutek apelacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy i prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 12 kwietnia 2019 r. sygn. akt XII Ko 5/16

1) zmienia wyrok w punkcie 2 w części w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy T. S. (1), tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, dalszą kwotę 150.000 (stu pięćdziesięciu tysięcy) złotych, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty a w pozostałej części wniosek o zadośćuczynienie oddala;

1) w pozostałej części utrzymuje wyrok w mocy;

2) wydatkami za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 279/19
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	

1. **CZĘŚĆ WSTĘPNA**

1.1 **Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji**

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 kwietnia 2019 r.
sygn. akt XII Ko 5/16

1.2 **Podmiot wnoszący apelację**

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

pełnomocnik wnioskodawcy T. S. (1)

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia _____ apelacji pełnomocnika wnioskodawcy

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji.		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. - obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. - błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. - rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy**2.1. Ustalenie faktów**

<u>2.1.1. Fakty uznane za udowodnione</u>				
Lp.	Wskazać oskarżonego.	Wskazać fakt.	Dowód ze wskazaniem numeru karty, na której znajduje się dowód.	
<u>2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione</u>				
Lp.	Wskazać oskarżonego.	Wskazać fakt.	Dowód ze wskazaniem numeru karty, na której znajduje się dowód.	

2.2. Ocena dowodów

<u>2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</u>		
Wskazać fakt	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu.

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Wskazać fakt	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu.

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
1) 2) 3) 4)	<u>Zarzuty apelacyjne pełnomocnika wnioskodawcy:</u> I. obraży przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na wynik postępowania, w postaci: 1. art. 7 i art. 410 k.p.k. – poprzez oparcie wyroku jedynie na części okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, a pominięcie wśród ustaleń faktycznych niektórych okoliczności wynikających z dowodów uznanych przez Sąd za w całości wiarygodne, a także na dowolnej, a nie swobodnej, ocenie zebranego materiału, wskutek czego: (a) wbrew zeznaniom wnioskodawcy, dokumentom z akt IPN, dokumentacji z Archiwum Akt Nowych (k. 1558 i k. 1562) oraz dowodom z zeznań świadków Z. G., K. W., A. R., K. K. (1), T. I., T. K. (1), W. C. (1), J. J. (1) czyli dowodom, którym Sąd dał	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny # zasadny # częściowo zasadny # niezasadny # zasadny # częściowo zasadny # niezasadny # zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

wiarę w całości, a także wbrew złożonym do materiału dowodowego publikacjom prasowym, a także przy pełnym braku przeciwdowodów w tej mierze, Sąd nie ustalił, że traktowanie Wnioskodawcy w pierwszym okresie aresztowania, w P. M., przez funkcjonariuszy SB miało charakter zaplanowanych z premedytacją, na polityczne zlecenie partii rządzącej w PRL, bestialskich tortur, o niespotykanej wręcz skali okrucieństwa nawet, jak na warunki totalitarnego reżymu sowieckiego panującego wówczas w Polsce, które to błędne, a w pewnej części nawet nieistniejące ustalenia legły u podstaw oddalenia wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia ponad kwotę 100.000,- (sto tysięcy) złotych;

(b) wbrew zeznaniom wnioskodawcy, którym w tej mierze Sąd dał wiarę, doświadczeniu życiowemu i zasadom logicznego wnioskowania, a także przy pełnym braku przeciwdowodów w tej mierze, Sąd nie ustalił, iż część tymczasowego aresztowania odbyta w Areszcie Śledczym przy ul. (...) w W. była dla Wnioskodawcy niezwykle dolegliwa i krzywdząca, a traktowanie przez funkcjonariuszy służby więziennej sprzeczne było z przepisami dotyczącymi traktowania młodocianych pozbawionych wolności, a wręcz błędnie ustalił, iż w czasie aresztowania w AŚ M. nie doznał żadnych szykan ze strony współosadzonych czy funkcjonariuszy służby więziennej i nie było to okolicznością wpływającą na konieczność zwiększenia wysokości zadośćuczynienia, które to błędne ustalenia legły u podstaw oddalenia wniosku o zasądzenie

zadośćuczynienia ponad kwotę 100.000,- sto tysięcy) złotych;

(c) wbrew zeznaniom wnioskodawcy, którym w tej mierze Sąd dał wiarę, doświadczeniu życiowemu i zasadom logicznego wnioskowania, a także przy pełnym braku przeciwdowodów w tej mierze, Sąd mylnie uznał, jakoby podjęcie nauki poza liceum dziennym, w którym ją rozpoczął, w kontrolowanej przez SB szkole o charakterze wieczorowym i nadrobienie poważnym kosztem własnym zaległości wywołanych wykonaniem nieważnych orzeczeń władz PRL nie zwiększało krzywdy wnioskodawcy, a wręcz było argumentem za niepowiększeniem zasądanego zadośćuczynienia, które to błędne ustalenia legły u podstaw oddalenia wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia ponad kwotę 100.000,- sto tysięcy) złotych;

(d) wbrew zeznaniom wnioskodawcy, przy pełnym braku przeciwdowodów w tej mierze, Sąd nie ustalił, iż wyjazd emigracyjny wnioskodawcy był skutkiem obawy Wnioskodawcy o swoje życie, w pełni uzasadnionej wykonaniem wobec niego nieważnych orzeczeń organów PRL i sytuacji politycznej w Polsce w okresie lat osiemdziesiątych, a także mylnie uznał, że emigracja wnioskodawcy była jego wyborem życiowym niezależnym od sytuacji życiowej, przymusowo wynikłej z orzeczeń karnych wydanych i wykonanych na jego szkodę przez organy PRL, w efekcie błędne ustalenia faktyczne Sądu w tym przedmiocie legły u podstaw oddalenia wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia ponad kwotę 100.000,- (sto tysięcy) złotych.

2. art. 7 i art. 410 w związku z art. 193 § 1 k.p.k. — poprzez oparcie wyroku jedynie na części okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, a pominięcie wśród ustaleń faktycznych niektórych okoliczności wynikających z dowodów uznanych przez Sąd za w całości wiarygodne, w szczególności polegające na wadliwej interpretacji dowodów z opinii biegłych, mającej charakter oceny dowodów błędnej i dowolnej, a nie swobodnej, pobierającej ustalenia w pełni sprzeczne z jasnymi ocenami biegłych, wskutek czego:

(a) wbrew dowodowi z opinii biegłych psychologa i psychiatry, zeznaniom Wnioskodawcy i przy całkowitym braku przeciwdowodów w tej mierze, Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom wnioskodawcy w części opisującej bestialskie tortury, jakim był poddawany w czasie swego uwięzienia, w efekcie czego błędne ustalenia Sądu w tym przedmiocie legły u podstaw oddalenia wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia ponad kwotę 100.000,- (sto tysięcy) złotych;

(b) wbrew dowodowi z opinii biegłego radiologa (k. 1292-1310) oraz zeznaniom wnioskodawcy i całkowitemu brakowi przeciwdowodów w tej mierze, Sąd nie ustalił, iż do obrażeń wnioskodawcy doszło w okolicznościach zadawania mu tortur podczas pozbawienia go wolności, w efekcie czego błędne ustalenia Sądu w tym przedmiocie legły u podstaw oddalenia wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia ponad

kwotę 100.000,- (sto tysięcy) złotych;

(c) wbrew dowodowi z opinii biegłego S. M. przed sprzecznym z celami powołania biegłego „uzupełnieniem” tej opinii, zeznaniom wnioskodawcy i całkowitemu brakowi przeciwdowodów w tej mierze, Sąd nie ustalił, iż odczuwane przez wnioskodawcę do dnia wydania wyroku dolegliwości bólowe stóp i barków pozostają w związku przyczynowym z torturami stosowanymi wobec niego podczas pozbawienia go wolności, w efekcie czego błędne ustalenia Sądu w tym przedmiocie legły u podstaw oddalenia wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia ponad kwotę 100.000,- (sto tysięcy) złotych.

(d) wbrew dowodom z dokumentacji z Archiwum Akt Nowych (k. 1558 i k. 1562) oraz dowodom z zeznań świadków Z. G., K. K. (1), T. I., T. K. (1), W. C. (1), J. J. (1), Sąd ustalił wadliwie, iż w okresie po zwolnieniu z aresztu wnioskodawcy nikogo nie informował on o zadawanych mu w czasie nieważnego postępowania karnego torturach, w efekcie czego błędne ustalenia w tej mierze legły u podstaw oddalenia wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia ponad kwotę 100.000,- (sto tysięcy) złotych.

II. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mające wpływ na jego treść, wynikłe z obrazy przepisów postępowania wskazanych powyżej w petitum apelacji, a polegające na:

(a) nieustaleniu, mimo istnienia w materiale dowodowym pełnych podstaw do ustalenia, iż wnioskodawca był w czasie pozbawienia wolności poddawany

wielodniowym, bestialskim torturom, zaplanowanym z premedytacją na zlecenie władz partii rządzącej w PRL, który to błąd wpłynął bezpośrednio na oddalenie wniosku w zaskarżonej części;

(b) nieustaleniu, mimo istnienia w materiale dowodowym pełnych podstaw do ustalenia, iż warunki pozbawienia wolności wnioskodawcy w Areszcie Śledczym W. M. miały okrutny i opresyjny charakter i stanowiły okoliczność mającą wpływ na podwyższenie zadośćuczynienia dochodzonego wnioskiem nie zaś na jego obniżenie, który to błąd wpłynął bezpośrednio na oddalenie wniosku w zaskarżonej części;

(c) nieustaleniu, mimo istnienia w materiale dowodowym pełnych podstaw do ustalenia, iż emigracja wnioskodawcy pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z przeżyciami i obawami wnioskodawcy wywołanymi wykonaniem orzeczeń karnych władz PRL wobec niego, który to błąd wpłynął bezpośrednio na oddalenie wniosku w zaskarżonej części;

(d) nieustaleniu, mimo istnienia w materiale dowodowym pełnych podstaw do ustalenia, iż wysiłki wnioskodawcy podjęte dla kontynuowania nauki i studiów, mimo traumatycznych przeżyć więziennych, winny mieć wpływ na podwyższenie a nie obniżenie zasądanego zadośćuczynienia, który to błąd wpłynął bezpośrednio na oddalenie wniosku w zaskarżonej części;

(e) nieustaleniu, mimo istnienia w materiale dowodowym pełnych podstaw do ustalenia, iż obrażenia (m.in. złamanie B.) stwierdzone

u wnioskodawcy pozostają w związku przyczynowym z torturami stosowanymi wobec niego podczas pozbawienia go wolności, który to błąd wpłynął bezpośrednio na oddalenie wniosku w zaskarżonej części;

(f) nieustaleniu, mimo istnienia w materiale dowodowym pełnych podstaw do ustalenia, iż odczuwane przez wnioskodawcę do dnia wydania wyroku dolegliwości bólowe stóp i barków, pozostają w związku przyczynowym z torturami stosowanymi wobec niego podczas pozbawienia go wolności, który to błąd wpłynął bezpośrednio na oddalenie wniosku w zaskarżonej części;

III. obrazy przepisów prawa materialnego w postaci:

1. art. 445 k.c. w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na mylnym przyjęciu przez Sąd I instancji, jakoby brak było adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy:

i. krzywdą wnioskodawcy doznaną w wyniku konieczności nadrabiania zaległości w nauce, usunięcia z liceum dziennego i podjęcia nauczania w liceum quasi — wieczorowym, w szkole pozostającej pod stałym nadzorem SB, a orzeczeniami wydanymi przeciw wnioskodawcy i wykonywanymi w związku z postępowaniem karnym toczonym wobec wnioskodawcy;

ii. problemami zdrowotnymi wnioskodawcy, w szczególności

	dolegliwościami bólowymi stóp i barków oraz przepukliną, a wykonywaniem wobec wnioskodawcy orzeczeń karnych organów PRL. iii. wyjazdem emigracyjnym wnioskodawcy z Polski, jako efektem traumy doznanej w wyniku uwięzienia i tortur stosowanych podczas niego oraz powstałej obawy o życie, a wykonywaniem wobec wnioskodawcy orzeczeń karnych organów PRL. 2. art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 445 § 1 k.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie znacznie niższej niż należna, przy uwzględnieniu całości okoliczności sprawy i aktualnego orzecznictwa. <u>Zarzut apelacyjny prokuratora:</u> - obraży prawa materialnego tj. art. 445 § 1 i 2 k.c. poprzez naruszenie zasad ustalenia zadośćuczynienia i orzeczenie o nim w sposób niewspółmierny do doznanej krzywdy.	
Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny lub niezasadny.		
I. 1) Zarzuty zawarte w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy są częściowo zasadne, w zakresie, który spowodował zmianę pkt 2 wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy tytułem zadośćuczynienia dalszej kwoty 150.000 zł, ponad dotychczas		

zasądzoną kwotę 100.000 zł, a zatem zarzut obrazy art. 445 § 1 i 2 k.c. sformułowany w apelacji prokuratora i zawarty tam wniosek - o zmianę wyroku na niekorzyść T. S. (1), poprzez oddalenie jego wniosku o zadośćuczynienie w części dotyczącej kwoty ponad 50.000 zł - uznać należy za oczywiście bezzasadne.

2) Punktem wyjścia niniejszych rozważań jest trafne stanowisko zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2015 r. sygn. akt II KK 178/15, wydanego w przedmiotowej sprawie (dostrzeżone też przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 18 grudnia 2015 r. przekazującym tę sprawę do ponownego rozpoznania – k. 810), iż nie powinno budzić wątpliwości, że czym innym jest zadośćuczynienie przyznawane danej osobie za błędy jakie ją dotknęły ze strony organów ścigania w demokratycznym państwie prawa, a czym innym jest rekompensowanie przez organ takiego państwa krzywd wyrządzonych określonej osobie przez jej represjonowanie w okresie PRL za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Niezasłużone krzywdy jakie dotknęły taką osobę, jako działającą ze szczytnych pobudek, uzasadniają bowiem, co do zasady przyznanie jej wyższego zadośćuczynienia niż osobie, której przyznano je na podstawie przepisów k.p.k. (k. 758v).

3) Powyższa, w całej rozciągłości słuszna konstatacja, pozwala już w tym miejscu na stwierdzenie, iż pogląd prokuratora - jakoby kwota zasądzona wnioskodawcy przez Sąd I instancji (tj. 100.000 zł), była

nadmiernie wygórowana - nie zasługuje na akceptację.

4) Z kolei argumentacja i wnioski zawarte w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy, w świetle zacytowanego wyżej poglądu Sądu Najwyższego, zasługują na częściową aprobatę, co dotyczy po części zarzutu obrazy prawa procesowego z pkt I apelacji i ściśle z nim powiązanych zarzutem błędu w ustaleniach faktycznych z pkt II apelacji, a także co do zasady zarzutu obrazy prawa materialnego z pkt III, aczkolwiek dotyczy on w istocie (w zakresie związku przyczynowego), błędu w ustaleniach faktycznych odnoszących się do istnienia takiego związku.

II.

1) Zarzut obrazy art. 7 i 410 k.p.k., z pkt 1a) apelacji pełnomocnika wnioskodawcy - dotyczący dowolnej i niekompletnej oceny zebranego materiału dowodowego, która skutkowałą błędnym ustaleniem, iż traktowanie wnioskodawcy w pierwszym okresie tymczasowego aresztowania, w P. M., nie miało charakteru zaplanowanych tortur - jest w znacznej mierze zasadny.

Należy jednak zastrzec, iż zarówno Sąd orzekający, jak i strony postępowania, zdają się przywiązywać nadmierną uwagę do kwestii użycia słowa „tortury” w odniesieniu do działań podejmowanych wobec wnioskodawcy przez funkcjonariuszy milicji w trakcie jego osadzenia. Sam bowiem fakt, uznania form przemocy stosowanej wobec osoby represjonowanej za tortury, nie znajduje automatycznego przełożenia na ustalenia i konkluzje w zakresie określenia odpowiedniej

wysokości rekompensaty należnej tej osobie tytułem zadośćuczynienia. Decydujące znaczenie mają tu ustalenia dotyczące rzeczywistej intensywności tej przemocy, długotrwałości jej stosowania oraz rozmiarów związanych z tym krzywd fizycznych i psychicznych doznanych przez represjonowanego.

2) Z drugiej jednak strony, wbrew argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku oraz wbrew stanowisku zawartym w apelacji prokuratorskiej, ustalenia poczynione przez Sąd I instancji wprost wskazują, że przemoc i środki stosowane wobec wnioskodawcy były torturami.

Wystarczy w tym miejscu odwołać się do treści art. 1 Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, w którym zdefiniowano tortury jako „każde działanie, którym jakiegokolwiek osobie umyślnie zadaje się ostry ból lub cierpienie fizyczne bądź psychiczne” w celu m. in. uzyskania od niej informacji, zastraszenia jej lub wywarcia na nią nacisku „gdy taki ból lub cierpienie powodowane są przez funkcjonariusza państwowego lub inną osobę występującą w charakterze urzędowym lub z ich polecenia albo za wyraźną lub milczącą zgodą”.

Skoro zatem w świetle prawnej definicji tortur każda forma zadawania ostrzejszego, czy silniejszego bólu lub też cierpienia (nawet jedynie psychicznego) jest uznawana za torturę, to tym bardziej nie ulega wątpliwości, iż za tortury uznać należy całokształt (opisanych w

uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) środków przemocy stosowanych wobec wnioskodawcy, przez funkcjonariuszy komunistycznego państwa, w celu zmuszenia go do składania zeznań o określonej treści. Dla porządku jedynie należy zastrzec, iż Sąd orzekający w niniejszej sprawie nie jest w żadnym stopniu związany, w zakresie ocen i ustaleń dotyczących stosowania tortur wobec wnioskodawcy, rozstrzygnięciem kończącym śledztwo w sprawie (...) 96.2018.

3) Rację ma przy tym skarżący, wskazując w pkt 1a) apelacji, że Sąd I instancji niewłaściwie ocenił skalę okrucieństwa środków stosowanych wobec wnioskodawcy bezpośrednio po zatrzymaniu w okresie gdy był on osadzony (w pierwszej połowie marca 1982 r.) w K. (...). Przecież, jakże inaczej, niż jako stosowanie tortur, nawet w potocznym rozumieniu tego słowa, ocenić trzeba (przyjęte w ustaleniach Sądu I instancji) fakty takie, jak: przetrzymywanie młodego, osiemnastoletniego człowieka bez żadnego istotnego powodu (co wykazało nawet ówczesnie prowadzone postępowanie 1 Ds. 869/84) w milicyjnym Areszcie w P. M. (a nie we „właściwym” AŚ W. - M.), poddawanie go długotrwałym przesłuchaniom oraz stosowanie wobec niego w tym czasie (czyli przez okres około 10 dni) środków w postaci bicia i to bicia (co jak się zdaje, ustalono w uzasadnieniu wyroku str. 8 – 9) pałką policyjną po piętach (stopach) i nogach - nawet jeżeli uderzenia te nie pozostawiały widocznych śladów. Zaznaczyć trzeba, że istotą tego rodzaju „techniki” bicia (w podeszwy stóp) było właśnie zadawanie represjonowanemu ostrego,

dotkliwego bólu, bez wywoływania śladów na powierzchni jego ciała.

4) Nie jest przy tym tak, że istnieją, uzasadnione treścią art. 7 k.p.k., przesłanki, które pozwalają na odrzucenie zeznań wnioskodawcy w całości (str. 7 uzasadnienia) w zakresie dotyczącym bardziej intensywnej formy stosowania wobec niego przemocy niż te, które przyjęto w ustaleniach zaskarżonego wyroku (pojedyncze uderzenia nie pozostawiające widocznych śladów - str. 9).

Odnosić wypada, że zachodzą w zeznaniach wnioskodawcy pewne niespójności i niekonsekwencje, również w ramach opisów stosowanych wobec niego represji. Dotyczy to np. „rozbudowania” okoliczności znęcania się nad nim, zwłaszcza w końcowym okresie osadzenia w areszcie (...), w tym też przesłuchiwanie go przez funkcjonariuszy tzw. (...), w okresie po 13 marca, gdy w rzeczywistości przebywał już w AŚ M..

Wnioskodawca, jak to wynika z ustaleń poczynionych w ramach śledztwa prowadzonego przez Instytut Pamięci Narodowej zakończonych postanowieniem o umorzeniu postępowania z dnia 27 grudnia 2018 r. (S 96.2018.Zk.) podawał - również w ramach swojej aktywności na stronach internetowych - nieprawdziwe informacje, dotyczące skali jego działalności opozycyjnej, starając się prawdopodobnie wykazać większymi zasługami na tym polu, niż to miało miejsce w rzeczywistości (np. udział w akcji podpalenia pomnika F. D. - k. 1528, 1532).

Rozbieżności powyższe nie stanowią jednak wystarczającej podstawy do uznania zeznań wnioskodawcy

za niewiarygodne w całości, w odniesieniu do skali i natężenia stosowanej wobec niego przemocy, tak jak to uczynił Sąd I instancji (str. 7 uzasadnienia). Wnioskodawca, co należy wyraźnie podkreślić, już od pierwszych składanych w tym zakresie relacji, mówił o bardziej intensywnych formach przemocy, niż to przyjęto w rozważaniach Sądu I instancji i właśnie w tej mierze jego wersja wydarzeń pozostaje konsekwentna.

Z dokumentów dotyczących treści wyjaśnień wnioskodawcy składanych przed Okręgowym Sądem Wojskowym w W. w dniu 25 czerwca 1982 r. wynika, iż był on bity przez przesłuchujących go funkcjonariuszy (...) na tyle intensywnie, iż zmuszono go do składania zeznań, w których przyznał się do kontynuacji działalności w organizacji opozycyjnej oraz do kolportażu nielegalnych wydawnictw (k. 1554v, 1555v). O faktach bicia nie informował. Bał się. Nie miał kogo informować. Przesłuchujący mówili „sobie nie pomożesz nam nie zaszkodziś” (k. 1554v). Nie przyznał się do zorganizowania akcji na pomnik D. ale „gdyby mnie nadal bito przyznałbym się i do tego”. Po przeniesieniu do AŚ W. – M. informował o „faktach bicia w trakcie przesłuchań” wychowawcę, ale po upływie kilku dni nie było już wyraźnych śladów „oni biją w pięty i w nogi i to tak że nie zostawiają większych śladów” (k. 1554v, 1553v).

5) Nie sposób nie dostrzec, że nawet tak syntetyczny opis sposobów przemocy stosowanej wobec wnioskodawcy w czasie osadzenia w (...), nie przystaje do konkluzji wywiedzionych w tym przedmiocie przez Sąd

I instancji, sprowadzających się do możliwości stosowania metod polegających jedynie na zadawaniu pojedynczych uderzeń, nie pozostawiających widocznych śladów (str. 9 uzasadnienia). Trudno też bezkrytycznie podzielić wnioski Sądu I instancji, iż - skoro wnioskodawca na rozprawie 25 czerwca 1982 r. wyjaśnił, iż był bity, a nawet wskazał osoby, które go biły - nie było przeszkód by opisał on już wówczas to, co przedstawia obecnie w swoich zeznaniach. Przede wszystkim, inne były okoliczności składania wyjaśnień w tym zakresie, w warunkach panujących na sali sądowej Sądu Wojskowego w stanie wojennym, niż w ramach postępowań prowadzonych współcześnie. Odmienny był też cel ujawnienia faktów stosowania wobec wnioskodawcy przemocy – chodziło o podważenie wartości dowodowej części swoich składanych pod przymusem wyjaśnień, a nie o szczegółowy opis stosowanych wówczas środków. Jak się zdaje (o czym świadczą końcowe wyniki prowadzonych wówczas przeciwko T. S. postępowań) cel ten został przez wnioskodawcę osiągnięty. Przy tym pojęcia używane przez wnioskodawcę „był bity”, „fakty bicia w trakcie przesłuchań” (k. 1153v, 1154v) są niezwykle pojemne i nie wykluczają możliwości przyjęcia, iż bicie to przybierało w trakcie przesłuchań tak drastyczne formy, jak to zostało opisane w późniejszych relacjach.

Nie budzi też zaskoczenia fakt, że młody mężczyzna, zeznający w warunkach sali sądowej, nie był skłonny do drobiazgowego opisywania stosowanych wobec niego środków o charakterze wybitnie upokarzającym takich jak

np.: podwieszanie na szafie i uderzanie w krocze i jądra. O takiej postawie wnioskodawcy świadczą chociażby zeznania jego matki Z. S., zgodnie z którymi syn dawał jej jedynie do zrozumienia, że był bity, ale nie relacjonował szczegółów, miał kłopoty z chodzeniem, podejrzewała, że był bity w stopy (k. 601 – 602 akt IPN). Nie chciał mówić o tym, co się z nim działo w czasie pobytu w P. M., „on dopiero gdy był w Niemczech zaczął coś mówić, ale też nie do końca”, „mówił, że był bity po nogach piętach, w splot słoneczny, po twarzy”, „myślę, że on mnie oszczędzał w tych opowieściach” (k. 947).

6) Po złożeniu wyżej opisanych wyjaśnień przed Sądem Wojskowym w dniu 25 czerwca 1982 r., wnioskodawca został zwolniony z Aresztu w dniu 26 czerwca 1982 r. Jednak już w dniu 28 czerwca 1982 r. złożył on relację, odnotowaną w dokumencie sporządzonym pismem odręcznym, w którym zawarto bardziej szczegółowy opis metod stosowanej wobec niego przemocy (kopia dokumentu z Archiwum Akt Nowych ze zbioru „(...)” – K. 1558v). Nieznany jest autor tych zapisków i nie są one kompletne (brak nazwiska drugiego oficera śledczego). Nie ulega jednak wątpliwości, że zostały one sporządzone w okresie na który wskazuje zamieszczona w nagłówku data (28 czerwca) tj. w czerwcu 1982 r., co wynika chociażby z przekreślonej adnotacji, iż represjonowany „dotąd nie ma wezwania” na ewentualną sprawę w Sądzie Rejonowym.

Nie ma przesłanek pozwalających do przyjęcia domniemania, iż już wówczas (tuż po uchyleniu tymczasowego aresztowania) wnioskodawca składał - wobec osoby

niezależnej od ówczesnych władz ale i (jak wynika z charakteru ww. notatki) niepowiązanej z kręgiem osób znajomych wnioskodawcy – relację fałszywie opisującą skalę i natężenie stosowanych wobec niego represji. Podkreślić przy tym należy, że w tym okresie czasu (tj. w latach 80-tych) wnioskodawca nie miał jeszcze tendencji do rozbudowywania, czy też wyolbrzymiania, okoliczności dotyczących znęcania się na nim przez funkcjonariuszy milicji. Wskazują na to, nie tylko zeznania matki wnioskodawcy Z. S. ale i zeznania licznych świadków, w świetle których relacje wnioskodawcy, dotyczące represji doznanych w Areszcie Śledczym, miały przeważnie powściągliwy, zdawkowy lub wręcz szczątkowy charakter. K. B. mówił wówczas, że funkcjonariusze byli brutalni, T. K. dowiedział się od wnioskodawcy, że był on bity w pięty (k. 364 akt IPN), W. C. wnioskodawca pokazywał ślady na nogach po przypalaniu papierosem (k. 576 akt IPN), J. J. wnioskodawca odpowiedział o podtapianiu go w umywalce, uderzeniu w genitalia i dręczeniu psychicznym (k. 576 akt IPN).

7) Wracając do ww. dokumentu, sporządzonego w ramach działań (...), odzwierciedlającego wypowiedzi wnioskodawcy zanotowane (jak wyżej wskazano) najprawdopodobniej tuż po uchyleniu tymczasowego aresztowania, stwierdzić należy, że opisywał on już wszystkie te istotne elementy stosowanej wówczas wobec niego przemocy, które pojawiły się następnie w jego kolejnych relacjach. Wypowiedzi wnioskodawcy odnotowane w ww. dokumencie cechują się zarówno widocznym autentyzmem (np.

nadpisany fragment „wyjątkowo perfidny był...”, jak i wyjątkową rzeczowością. Wskazano w nim precyzyjnie, w podpunktach, metody bicia represjonowanego:

1) „więzień pod murem ... stojąc na palcach. Bicie w pięty i w krocze”,

2) „Skuty na krześle, bicie po nogach, piętach i podeszwach – siniaki podchodzące krwią na czerwono, opuchnięte tak, że nie mógł stanąć, bicie kantem linijki”,

3) „Skutego wieszano na metalowej szafie, bicie pałką w krocze. Przypalano go papierosem” (k. 1558v).

8) W piśmie (k. 15 – 17 akt IPN) z dnia 23 stycznia 1990 r. (pominiętym w rozważaniach Sądu I instancji) skierowanym do Komisji Sejmowej powołanej do zbadania działalności MSW, wnioskodawca w sposób jeszcze bardziej rozległy i szczegółowy opisał stosowanie wobec niego przemocy. Po zatrzymaniu w dniu 3 marca 1982 r. funkcjonariusze bili go rękoma, pałkami po twarzy, łykach i wewnętrznych częściach stóp, bijąc w splot słoneczny, trzykrotnie tracił przytomność, wieszali na kajdankach i bili pałkami po genitaliach, wkładano mu głowę do umywalki, grożono pistoletem, zgwałceniem i torturami nad narzeczoną, wyrzuceniem przez okno (k. 16 akt IPN).

Celem działania ww. Komisji było badanie działalności MSW w trakcie stanu wojennego, a nie przyznawanie osobom represjonowanym stosownych rekompensat, zatem trudno podejrzewać wnioskodawcę o to, iż celowo (w ramach pisma z 23 stycznia 1990 r.) przedstawił

niezgodne z prawdą okoliczności, dotyczące form i rozmiaru stosowanej wobec niego przemocy w trakcie tymczasowego aresztowania, które miało miejsce niespełna 8 lat wcześniej. Dotyczy to w szczególności tych metod działania funkcjonariuszy, które, w sposób identyczny przedstawił wnioskodawca w swojej relacji z czerwca 1982 r. tj. podwieszania na kajdankach na drzwiach szafy, bicia pałkami po nogach, podeszwach stóp i po genitaliach.

9) Analogicznie, inny cel, nie związany z przyznawaniem rekompensat ofiarom represji komunistycznych, miało przesłuchanie wnioskodawcy w charakterze świadka 21 kwietnia 1993 r., dotyczące przede wszystkim wyjaśnienia okoliczności, w których doszło do śmierci innej represjonowanej osoby tj. E. B. (1) (k. 1018 – 1025 akt IPN).

Nieuzasadnione są zatem zastrzeżenia Sądu I instancji, co do tego, iż wnioskodawca w trakcie tego przesłuchania nie opisał szczegółowo przebiegu represji stosowanych wobec niego, w tak dokładny sposób jak przedstawił je w niniejszym postępowaniu odszkodowawczym. Przy tym Sąd wadliwie przyjął, iż przesłuchanie to przeprowadzono w 1983 r. (str. 9 uzasadnienia). W rzeczywistości bowiem chodziło tu o przesłuchanie z 21 kwietnia 1993 r. w sprawie 1 Ds. 799/91/IV (k. 1403), w czasie którego wnioskodawca nadmienił o pobiciu go przez funkcjonariuszy w czasie śledztwa w 1982 r. (k. 1404), koncentrując się, stosownie do przedmiotu przesłuchania, na okolicznościach związanych z działalnością opozycyjną i prześladowaniem E. B. (1).

10) Podsumowując, stwierdzić należy, że kolejne relacje wnioskodawcy składane od czerwca 1982 r. do 1993 r., dotyczące metod i skali represji stosowanych wobec niego w trakcie osadzenia w Areszcie Śledczym (...), są co do zasady spójne, zwłaszcza w swoim głównym nurcie (odpowiadającym treści notatki z czerwca 1982 r.) i nie odbiegają w sposób istotny od tych relacji, które wnioskodawca przedstawił w toku przedmiotowego postępowania. Wyjątkiem jest tu, o czym była już mowa, niewiarygodne rozbudowanie opisów represji stosowanych wobec niego w okresie po 12 marca 1982 r., gdy (jak wykazano), wnioskodawca był już osadzony w innym miejscu. Działanie funkcjonariuszy komunistycznego państwa, wobec wnioskodawcy w początkowym okresie jego aresztowania do 12 marca 1982 r., miały (nawet jeśli pominąć metody niewymienione w dokumencie z czerwca 1982 – w pkt 1), 2) i 3), a pojawiające się w kolejnych jego relacjach) charakter długotrwałego (10-dniowego), dotkliwego znęcania się nad represjonowanym, zarówno fizycznego jak i psychicznego, przybierającego w istocie formę tortur (bicie pałką po podeszwach stóp, nogach, genitaliach itp.), co w pełni uzasadnia konieczność radykalnego podniesienia poziomu należnej mu rekompensaty. Przy tym należy w szczególności uwzględnić okoliczność, że represje te były wymierzone w młodego, nie w pełni jeszcze dojrzałego, człowieka, ucznia II klasy szkoły średniej, zaś postawa oprawców cechowała się w tym przypadku wyjątkową brutalnością, cynizmem i manifestowanym jawnie poczuciem

bezkarności (np. wypowiedzi przesłuchującego - k. 1554v).

III.

1) Pozostałe zarzuty obrazy przepisów postępowania zawarte w pkt I.1) b), c), d), I.2), I a), b), c), d), 1a), b), c), d) również są częściowo zasadne.

2) Co do zarzutu z pkt I.1b) zgodzić się należy ze skarżącym, iż długi przeszło 3 miesięczny pobyt w Areszcie Śledczym M., pośród współosadzonych kryminalistów a nawet recydywistów, był dla osoby w wieku wnioskodawcy - ucznia szkoły, któremu w śledztwie stawiano poważne zarzuty, zmuszając go wcześniej (w (...)) biciem do składania wyjaśnień i który odczuwał przez pewien czas skutki tego bicia - wyjątkowo dolegliwą, krzywdzącą represją, która powinna wpływać w większym stopniu, niż uznał to Sąd I instancji, na wysokość zadośćuczynienia.

Z drugiej jednak strony analiza zeznań wnioskodawcy wskazuje, iż radził on sobie w tym czasie dość dobrze z problemami nieuchronnie związanymi z osadzeniem w areszcie śledczym. Był na przykład zdolny do skutecznego odparcia jednorazowego ataku agresji ze strony innego współosadzonego, czy też do zdemaskowania konfidenta, prowokując go napisami na murach – za co został ukarany odebraniem prawa do pobrania paczki. Innych aktów napaści ze strony współosadzonych nie było, przez funkcjonariuszy nie był szykanowany. Miał dostęp do książek, prasy, otrzymywał paczki, prowadził korespondencję z bliskimi (k. 190).

3) Zarzut z pkt I.1) c) dotyczący kwestii związanych ze zmianą szkoły przez wnioskodawcę jest w znacznej mierze zasadny. Nie można w tym zakresie ograniczyć się do przyjętej przez Sąd I instancji konkluzji, iż wnioskodawca po aresztowaniu „bez jakichkolwiek problemów kontynuował naukę w liceum” (str. 25). Przeciwnie przerwanie nauki w dotychczasowym, prestiżowym, liceum ogólnokształcącym (czyli w istocie relegowanie wnioskodawcy – k. 322), uniemożliwiające mu kontynuowanie kształcenia w klasie przedmaturalnej w środowisku i w szkole, którą wybrał oraz konieczność podjęcia w związku z tym nauki w liceum wieczorowym (czyli faktyczna degradacja ucznia w jego drodze edukacyjnej), była oczywistym skutkiem tymczasowego aresztowania wnioskodawcy w miesiącach marzec - czerwiec 1982 r. Skutki powyższego były na szczęście krótkotrwałe – wnioskodawca w terminie zdał egzamin maturalny i rozpoczął studia na Uniwersytecie (...), jednak niewątpliwie wymagało to jak trafnie zauważył skarżący nadrobienia poważnym kosztem własnych zaległości w nauce wywołanych niesłusznym tymczasowym aresztowaniem.

4) Zarzut z pkt I.1) d) jest bezzasadny.

Sąd I instancji trafnie ocenił zeznania wnioskodawcy w zakresie dotyczącym przyczyn jego wyjazdu za granicę (k. 25). Należy w tym zakresie podzielić argumenty Sądu wskazujące, iż podłożem wyjazdu w 1988 r. nie mógł być fakt tymczasowego aresztowania w 1982 r. Istotna jest w tej mierze zwłaszcza okoliczność, iż od wyjścia z aresztu w czerwcu 1982 r. do momentu wyjazdu,

wnioskodawca nie był w żaden sposób represjonowany, skoro już w latach 1983 – 1987 otrzymał paszporty na wyjazdy zagraniczne w tym w latach 1986 i 1987 do Francji i USA. Zdaniem matki wnioskodawcy, Z. S., jego wyjazd do Niemiec w 1988 r. był „bardziej złożony”, „czuł, że SB za nim chodzi, że wciąż jest podejrzany” ale „był też argument studiów za granicą”, chciał też „uniknąć wojska” (k. 949). W związku z tym zauważyć należy, że w końcowej fazie dekady lat 80-tych, młodzi ludzie, znajdujący się w sytuacji zbliżonej do wnioskodawcy np. po ukończeniu studiów krajowych czy po zawarciu związku małżeńskiego (k. 947) masowo podejmowali decyzję o emigracji i to nie tylko ze względów materialnych, ale też w celu kontynuacji edukacji na studiach zagranicznych lub też w obawie przed koniecznością odbycia służby wojskowej, czy też po prostu, kierując się niechęcią do dalszego życia w kraju rządzonego przez władze komunistyczne, w którym każdy obywatel mógł być podejrzewany i bezprawnie inwigilowany przez służbę bezpieczeństwa.

5) W znacznej części zasadne są zarzuty z pkt I.2 apelacji, w tym szczególnie w zakresie kwestionującym sądową ocenę treści opinii biegłych sporządzonych w niniejszej sprawie.

Nie można natomiast przyjmować, wbrew oczekiwaniom skarżącego, że uwzględnienie powyższych zarzutów (podobnie jak część zarzutów z pkt I.1) automatycznie będzie skutkowało zasądzeniem w pełnym zakresie kwoty określonej we wniosku czyli kwoty ponad 100.000 zł w sumie do 2.325.000 zł .

6) Co do zarzutu z pkt I.2 a) krytycznie odnieść się należy, do zastosowanej przez Sąd I instancji metody (zapożyczony z uzasadnienia postanowienia o umorzeniu śledztwa IPN S 96.2018,ZK – k. 1532v), która sprowadza się w istocie do dezawuowania wartości dowodowej zeznań wnioskodawcy, poprzez przytaczanie fragmentów opinii biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii, w sposób nieprzystający do konkluzji zawartych w tejże opinii.

Otóż w rozważaniach Sądu (na str. 26 uzasadnienia wyroku) na poparcie tezy o „wyolbrzymianiu” przez wnioskodawcę opisywanych okoliczności, dotyczących tymczasowego aresztowania i przebiegu życia po opuszczeniu aresztu, przywołano stwierdzone przez biegłych cechy osobowości wnioskodawcy - takie jak: teatralność i nieadekwatność zachowań czy kszobność interpretacji wydarzeń - pomijając końcowy wniosek biegłych, iż cechy te nie wpływają w istotny sposób na zniekształcenie treści zeznań. Biegli nie stwierdzili też u wnioskodawcy upośledzenia zdolności do postrzegania i odtwarzania spostrzeżeń (opinia z 30 listopada 2013 r. - k. 412). Analogiczne wnioski zostały wyciągnięte przez biegłego psychologa w opinii z dnia 26 marca 2018 r. (k. 1245 akt IPN). Zdaniem biegłego sprawność procesów postrzegania, zapamiętywania i odtwarzania spostrzeżeń funkcjonuje prawidłowo, bez deformacji typu fantazje, konfabulacje czy treści zasugerowane (k. 1245).

7) Zasadny jest zarzut pkt I.2)b) apelacji. Rację ma skarżący wskazując, iż przy uwzględnieniu treści opinii biegłego radiologa i zeznań wnioskodawcy, brak w sprawie przeciwdowodów uniemożliwiających ustalenie, że stwierdzone u wnioskodawcy zmiany na obrębie obu stóp („zespół (...)”) oraz barku lewego („złamanie B.”) pozostają w związku przyczynowym z urazami doznanymi przez niego w trakcie przesłuchania w marcu 1982 r.

Oдноśnie zmian w zakresie obu stóp to zostały one uznane za pourazowe, i tym samym powstałe zazwyczaj w sytuacjach, które pacjent doskonale pamięta. Taka możliwość powstania rozlicznych urazów i złamań kości stóp wystąpiła w czasie gdy wnioskodawca był pozbawiony wolności (w marcu 1982 r.) i z dowodów nie wynika by mogła zaistnieć w innym czasie i z innej przyczyny, niż podane przez wnioskodawcę (k. 1307). Przypomnieć należy, iż wnioskodawca od pierwszej swojej relacji w tym zakresie, podczas rozprawy w dniu 25 czerwca 1982 r. mówił o biciu go w pięty i nogi (k. 1553v), co powtórzył następnie przedstawicielowi (...) 28 czerwca 1982 r. (k. 1558v). Przy tym wnioskodawca, od początku swoich zeznań konsekwentnie twierdzi, że właśnie od czasu tymczasowego aresztowania bolą go stopy i nic mu nie wiadomo o złamaniu stóp z innego powodu (k. 189, 327).

Podobnie, oдноśnie złamania lewego bark, biegły radiolog nie znalazł, w aktach sprawy innych przyczyn jego wystąpienia niż przytoczony w zeznaniach wnioskodawcy fakt wieszania za skute kajdankami ręce na szafie

bez podparcia nóg (k. 1308).
Pomiędzy zmianami stóp oraz barku lewego, a pozbawieniem wolności wnioskodawcy w marcu 1982 r., istnieje związek przyczynowo skutkowy.

Zdaniem biegłego nie jest możliwe wskazanie daty zmian uwidocznionych w obrazie diagnostyki obrazowej w oparciu o kryteria radiologiczne a jest możliwe jedynie w oparciu o zeznania wnioskodawcy (k. 1310). Dodać należy, że z zeznań wnioskodawcy nie wynika by do złamania barku lewego mogło dojść w innych czasie zwłaszcza w trakcie wykonywanej przez niego lekkiej pracy fizycznej w 1982 r. (k. 1704). Biegły S. M. wskazuje, że w przypadku wystąpienia złamania B. wnioskodawca musiałby odczuć moment wystąpienia urazu, musiałby odczuć dolegliwość (k. 1704), która powoduje brak możliwości ruszania ręką przez pewien okres, zaś ból utrzymuje się przez kilka tygodni (k. 1706). Powyższe koresponduje z zeznaniami wnioskodawcy, który wskazywał, iż po osadzeniu go w AŚ M. (tj. po 12 marca 1982 r.) „nie mógł podnieść ręki” a to robiło wrażenie „że mam heinemedina”, „ramiona strasznie mnie bolały” (k. 189).

W tym miejscu należy podkreślić, że cytowane wyżej zeznania zostały złożone 8 maja 2013 r. (k. 186) czyli w okresie przed ujawnieniem w badaniu radiologicznym, iż wnioskodawca doznał urazu w postaci złamania B. (k. 1308). Nie jest zatem tak, iż wnioskodawca „wyolbrzymiał” okoliczności stosowania wobec niego przemocy, wykorzystując do tego celu wyniki badań lekarskich, lecz przeciwnie,

przeprowadzone w ostatnich latach badania potwierdziły wiarygodność jego (składanych konsekwentnie od czerwca 1982 r.) relacji, zwłaszcza w zakresie bicia pałą w podeszwy stóp i podwieszania za skute ręce na drzwiach szafy. Dodatkowo - wbrew sugestiom dotyczącym wyolbrzymiania, teatralizowania, nieadekwatności uzewnętrzniania emocji itp. - relacje wnioskodawcy, dotyczące aktualnie odczuwanych skutków przesłuchań i związanych z tym dolegliwości fizycznych, są wyważone i wolne od zbędnej egzaltacji (wnioskodawca np. nie potrafi powiedzieć, czy ich skutki są obecnie związane z bólem stóp - k. 324, „właściwie mi to przeszło” - k. 1706, dolegliwości w obrębie barków są związane ze zmianami pogody - k. 1706) co dodatkowo wzmacnia walor ich wiarygodności.

8) Powyższe wskazuje na konieczność zweryfikowania dokonanej przez Sąd I instancji oceny dowodu w postaci opinii biegłego S. M., w kierunku określonym w zarzucie z pkt I.2)c) apelacji.

Należy podkreślić, iż w pierwszej ze swoich opinii biegły stwierdził, że stan po złamaniu B. barku lewego (k. 480) oraz zmiany w obrębie stóp wnioskodawcy (k. 481) mogły powstać w czasie i okolicznościach opisanych przez wnioskodawcę i że zmiany te są niewspółmierne do procesu inwolucyjnego występującego u osób w tym wieku (k. 82) oraz że może istnieć związek przyczynowo skutkowy pomiędzy aktualnie odczuwalnymi dolegliwościami stóp i barków, a pozbawieniem wolności wnioskodawcy w 1982 (k. 481).

Podczas rozprawy głównej biegły dwukrotnie podtrzymał ww. opinię i wnioski w niej zawarte (k. 495, 1062v).

Kolejna opinia ww. biegłego z 3 listopada 2017 r. zawiera odmienne konkluzje wskazujące, iż brak w zgromadzonych dowodach obiektywnej przesłanki do stwierdzenia, że może istnieć związek przyczynowy pomiędzy dolegliwościami stóp i barków wnioskodawcy a jego pozbawieniem wolności w 1982 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego opinia biegłego jest w powyższym zakresie co najmniej niemiarodajna albowiem odwołuje się do okoliczności pozamedycznych, związanych np. z kształtem zeznań matki wnioskodawcy, składanych w postępowaniu sądowym, jak też do dokumentacji medycznej sporządzonej w trakcie pobytu wnioskodawcy w areszcie śledczym (Załącznik Nr 2). Dokumentacja ta, pomijając kwestie rzetelności znajdujących się w niej zapisów, nie może być traktowana jako pełnowartościowy przeciwdowód, podważający zeznania wnioskodawcy w pełnym zakresie, również w odniesieniu do urazów w obrębie stóp i lewego barku (k. 1161). Zauważyć bowiem należy, iż, z jednej strony (wnioskodawca, jak wynika z jego relacji - k. 1554v) do początku był zniechęcany do ujawniania faktów związanych z jego biciem w czasie przesłuchań (a tym samym ujawniania skutków tych działań), zaś, z drugiej strony, pierwsze badanie lekarskie wnioskodawcy miało miejsce w dniu 22 marca 1982 r. a więc co najmniej po upływie 10 – 17 dni od jego przesłuchania (protokół przesłuchania 4 marca 1982 r. - k. 1410 przeniesienie do AŚ

M. 13 marca 1982 r.). Wnioskodawca twierdził, że po ok. 3 dniach od pobicia mógł już chodzić, z tym, że nadal odczuwał ból (k. 189).

Dodać też trzeba, że stan uniemożliwiający swobodne poruszanie się mógł się u wnioskodawcy utrzymywać w okresie od 1 do 4 tygodni od pobicia (k. 1064). Zatem nie można podzielić stanowiska biegłego i Sądu, iż stan taki powinien być zauważalny dla lekarza badającego wnioskodawcę – skoro badanie to nastąpiło po upływie ok. 2 tygodni od pobicia.

Z kolei matka wnioskodawcy, która miała widzenie z synem 12 marca 1982 r., potwierdziła, iż syn miał kłopoty z chodzeniem i podejrzewała, że był bity w stopy (k. 602 akt IPN). Samego momentu wejścia syna do pomieszczenia nie mogła zauważyć. Miał spuchniętą twarz i ręce, siedział i miał ręce na stole (k. 945).

Z powyższego wynika, iż również spostrzeżenia matki wnioskodawcy nie mogą stanowić podstawy do podważenia jego zeznań, co do doznanych w trakcie przesłuchań urazów. Dotyczy to nie tylko urazów stóp ale i złamania B., którego skutki w przypadku niezłożenia temblaku (czego biegły nie wyklucza – k. 1706) nie musiały być zauważalne dla obserwatora. Po kilku tygodniach (do kilku miesięcy) uraz powinien się zagoić, osoba wraca do normalnego życia, ból utrzymuje się od 4 do 6 tygodni (biegły k. 1706). W miarę normalnego funkcjonowania wnioskodawcy po opuszczeniu aresztu w czerwcu 1982 r., w tym podjęcie po wakacjach (lekkiej jak wynika z jego zeznań - k. 1704) pracy, nie stanowi zatem przesłanki pozwalającej na uznanie,

iż nie doznał on w (...) w marcu 1982 r. ujawnionych aktualnie urazów w obrębie stóp i lewego barku.

Z tych też przyczyn, zgodzić się należy z zarzutem z pkt I.2)c), iż „uzupełnienie” opinii biegłego S. M. nie dostarcza wystarczającej podstawy do ustalenia, iż powyższe urazy nie pozostają w związku przyczynowym z działaniami i metodami stosowanymi wobec wnioskodawcy w trakcie przesłuchania w marcu 1982 r.

9) Podsumowując, przypomnieć trzeba, że stwierdzone u wnioskodawcy urazy w obrębie stóp i barku lewego powstać musiały w sytuacjach, które się doskonale pamięta, zaś moment ich powstania musiałby być przez wnioskodawcę odczuwalny (biegli k. 1307, 1705). Koresponduje to z relacjami wnioskodawcy dotyczącymi odczuwania przez niego skutków pobicia, zwłaszcza w okresie przenoszenia go z Aresztu Śledczego (...) do Aresztu Śledczego M. – gdzie początkowo miał on istotne problemy z chodzeniem i bolały go ramiona, nie mógł podnieść ręki. Skoro zatem wiarygodne są zeznania wnioskodawcy dotyczące bicia pałką w podeszwy stóp (co po części uznaje za wiarygodne nawet Sąd I instancji) oraz podwieszania za skute ręce na szafie, a także tego, że nie miał on w swoim życiu innych incydentów, które mogłyby wywołać urazy w obrębie stóp i barków, (zaś z opinii biegłych wynika, iż incydenty takie musiały być przez niego odczuwalne), to brak jest podstaw do podważenia konkluzji zawartych w ww. opinii biegłego radiologa oraz w początkowych opiniach biegłego S. M., iż powyższe urazy pozostają w

związku przyczynowo – skutkowym z metodami stosowanymi w trakcie przesłuchań wnioskodawcy w marcu 1982 r.

Innymi słowy skoro nie ma dowodów na to, iż istniały w tym zakresie inne przyczyny, które wywołały u niego stwierdzone obecnie obrażenia stóp i lewego barku to należy przyjąć, iż urazy te (złamanie B., zespół (...)) pozostają w związku przyczynowym z zachowaniem osób przesłuchujących wnioskodawcę i stosowanymi przez nie środkami, w okresie osadzenia w Areszcie (...).

10) Fakt powstania tych urazów, w trakcie przesłuchania posiada jednak inną wagę - w ramach całokształtu okoliczności istotnych dla ustalenia odpowiedniej rekompensaty dla osoby represjonowanej - niż zdaje się tego oczekiwać skarżący.

Otóż, niewątpliwie świadczy on o wyjątkowej bezwzględności sprawców i o poważnym natężeniu stosowanej przez nich przemocy, skoro ciosy zadawane represjonowanemu pałką [nawet jeżeli przyjąć za Sądem I instancji, iż była to ograniczona ilość uderzeń nie pozostawiająca widocznych śladów (brak śladów był istotą tej formy zadawania bólu)] doprowadziły do trwałych zmian pourazowych wielu kości oraz następowych złamań kości obu stóp (k. 1307), jak też na skutek wielokrotnego podwieszania za ręce bez podparcia do urazu obręczy barkowej ze zwichnięciem i następowym złamaniem panewki stawowej typu B. (k. 1308). Przy tym, (co wprost wynika z opinii obu biegłych), urazy tego typu, jak stwierdzone u wnioskodawcy, powodują poważne dolegliwości

bólów w okresie od kilku tygodni do kilku miesięcy od chwili ich zadania (k. 1706, 1307), co dodatkowo wpływa na ocenę stopnia cierpienia jakiego doznał wnioskodawca w wyniku stosowanych wobec niego w trakcie przesłuchań środków.

11) Z drugiej jednak strony wnioski zawarte w opinii biegłego S. M. jak też zeznania samego wnioskodawcy, nie wskazują na to by stwierdzone u niego zmiany urazowe w obrębie stóp i lewego barku rzutowały, w sposób istotny, na aktualny stan jego zdrowia.

Zdaniem biegłego po upływie kilku tygodni – miesięcy złamanie barku powinno się zagoić, osoba wraca do normalnego trybu życia, nie powinno być dolegliwości i dochodzi do pełnej sprawności ramienia. Pośrednim potwierdzeniem powyższego jest okoliczność, że wnioskodawca podczas hospitalizacji w K. w 2009 r., związanej ze zmianami w obrębie drugiego barku (prawego) nie zgłosił dolegliwości ze strony barku lewego (k. 1705). Również obecnie wnioskodawca wiąże dolegliwości bólowe w obu barkach ze zmianami pogodowymi (k. 1706). Co do problemów związanych z urazem w obrębie stóp wnioskodawca wskazał, iż było to niezwykle bolesne „przez pewien czas w więzieniu nie mogłem chodzić i potem było tak, że właściwie mi to przeszło ..” (k. 1706). Nie jest zatem tak (jak to sugeruje skarżący w zarzutach), że sam fakt istnienia związku przyczynowego pomiędzy biciem wnioskodawcy w trakcie przesłuchań, a jego obecnymi dolegliwościami bólowymi stóp i barków, przesądza o konieczności zasądzenia na jego rzecz kwoty zadośćuczynienia w pełnej żądanej wysokości (tj. przeszło 2 mln

zł). Wszelako, w ocenie Sądu Apelacyjnego, okoliczność, że bicie to było na tyle intensywne, iż wywołało trwałe urazy (zespól (...) i złamanie B.), musi mieć istotny wpływ na podwyższenie poziomu rekompensaty należnej wnioskodawcy i to niezależnie od tego w jakim zakresie urazy te wiążą się z obecnie odczuwanym przez wnioskodawcę bólem.

12) Trafny jest zarzut z pkt I.2)f) apelacji kwestionujący konstatację Sądu, iż po opuszczeniu aresztu wnioskodawca nikogo nie poinformował o szczegółach swojego pobytu i sposobu jego traktowania. Przeczy temu chociażby relacja złożona nieustalonej osobie (prawdopodobnie z kręgu osób zaangażowanych w działalność (...)), złożona bezpośrednio po uchyleniu tymczasowego aresztowania, w czerwcu 1982 r., gdzie, jak wyżej wskazano, wnioskodawca zawarł większość (z opisanych później) stosowanych wobec niego bezprawnych środków, przybierających w istocie charakter tortur (k. 1558v). O niektórych, stosowanych wobec niego metodach w śledztwie, wnioskodawca opowiadał też, w tym lub w zbliżonym czasie, innym osobom: T. K., W. C., J. J., T. M. (str. 15 – 16 uzasadnienia). Zrozumiałym jest, że informacje te miały jedynie wrywkowy, szczątkowy, charakter, typowy dla relacji przekazywanych w ramach rozmów towarzyskich, czy kontaktów koleżeńskich, w przeciwieństwie do wyczerpujących relacji składanych w ramach formalnych przesłuchań takich jak np. w niniejszej sprawie.

Należy zwrócić uwagę na okoliczność, iż wnioskodawca, o czym była już mowa,

nie zawsze był skłonny do zwierzenia się innym osobom, odnośnie szczegółowego przebiegu przesłuchań i stosowanych wobec niego wyjątkowo upokarzających metod (np. zeznania matki k. 947v). Nawet jeżeli (jak to eufemicznie ujął Sąd I instancji), relacje wnioskodawcy wobec innych świadków ograniczały się „jedynie do podania informacji o pobiciu, podpalaniu i biciu w pięty” (k. 16) i tak stanowią one (również po wykluczeniu zakwestionowanej przez Sąd I instancji informacji o przypalaniu papierosem) istotną przesłankę wspierającą wiarygodność jego aktualnych zeznań, opisujących przebieg przesłuchań w Areszcie (...).

III.

1) Zarzuty dotyczące błędów w ustaleniach faktycznych wymienione w pkt II. a), b), c), d), e), f) apelacji stanowią w istocie lustrzane odbicie i uzupełnienie zarzutów obrazy przepisów postępowania określonych w pkt I. 1), a), b), c), d) oraz w pkt I. 2), a), b), c), d) i w takim też zakresie (jak zarzuty z pkt I) zasługują na uwzględnienie, zwłaszcza, iż obie grupy zarzutów (z pkt I oraz z pkt II apelacji) odwołują się do identycznej argumentacji (str. 22 uzasadnienia apelacji).

2) Zatem trafny okazał się zarzut z pkt II.a) apelacji wskazujący na istnienie podstaw dowodowych dla ustalenia, iż wnioskodawca w trakcie przesłuchań poddawany był wielodniowym torturom. Przy tym, o czym była już mowa, wnioskodawca nadmiernie rozbudowywał w swoich zeznaniach opis końcowej fazy stosowania wobec niego

bezprawnych metod śledczych, lokując je wręcz poza ramami czasowymi pobytu w areszcie (...) (tj. po 12 marca 1982 r.). W związku z tym za stabilną, niewątpliwą i w pełni wiarygodną podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych w tym zakresie uznać należy opis zawarty w pkt 1), 2), 3) notatki sporządzonej przez nieustalonego działacza (...) w czerwcu 1982 r., czyli w czasie gdy wnioskodawca nie miał ani tendencji, ani jakiegokolwiek interesu w tym by podawać nieprawdziwe informacje co do stosowanych wobec niego metod. Nie ma przesłanek by twierdzić, że przekazane przez wnioskodawcę informacje zostały przeinaczone przez osobę, która je spisała (k. 1558v).

3) Co do zarzutu II.b) apelacji, rację ma skarżący, iż warunki pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym W. – M. miały dla wnioskodawcy opresyjny charakter, co jest okolicznością, która powinna w większym stopniu rzutować na wysokość przyznanej wnioskodawcy rekompensaty. Jednak, ustalenia w powyższym zakresie muszą uwzględniać również fakt, iż wnioskodawca w sposób umiejętny potrafił poradzić sobie z problemem i konfliktami związanymi z osadzeniem w środowisku kryminalistów, jak też nie doznawał szczególnych represji ze strony funkcjonariuszy więziennictwa.

4) Zarzut II.c) dotyczący nieustalenia, iż emigracja wnioskodawcy pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z przeżyciami wnioskodawcy, wywołanymi wykonaniem bezprawnych orzeczeń władz PRL, jest w całej rozciągłości bezzasadny, zaś

podstawą odrzucenia tegoż zarzutu są przesłanki przedstawione w pkt 3 Lp.2, III. 4) niniejszych rozważań, dotyczące nieuwzględnienia zarzutu z pkt I.1)d) apelacji.

5) Zarzut z pkt II.d) jest w znacznej mierze zasadny albowiem, jak już wykazano, materiał dowodowy pozwala na ustalenie, iż na skutek tymczasowego aresztowania, skutkującego koniecznością zmiany szkoły, wnioskodawca musiał podjąć dodatkowe wysiłki w celu kontynuowania nauki i podjęcia studiów, z tym że ustalenie to nie dotyczy już dalszego okresu edukacji tj. studiowania na uniwersytecie w latach 1983 – 1988.

6) Odnosząc się do zarzutów pkt II.e), f) powtórzyć należy, że materiał dowodowy daje podstawy do ustalenia, iż ujawnione obrażenia w postaci urazu barku (złamanie B.) i zmian w obrębie kości obu stóp (zespół (...)), pozostają w związku przyczynowym z bezprawnymi metodami stosowanymi przez funkcjonariuszy przesłuchujących wnioskodawcę (bicie pałką w podeszwy stóp, podwieszanie za skute ręce na szafie), co świadczy o wyjątkowej brutalności sprawców i o natężeniu bólu jaki musiał odczuwać w tym czasie represjonowany (jak również w ciągu dalszych kilku – kilkunastu dni), a tym samym rzutuje w radykalny sposób na wysokość przyznanej mu rekompensaty. W mniejszym natomiast stopniu na wysokość tej rekompensaty wpływa kwestia aktualnych dolegliwości bólowych związanych z ujawnionymi urazami w obrębie stóp i lewego barku. Złamanie barku (B.), w ocenie biegłego, nie powinno po upływie kilku tygodni – miesięcy wywoływać żadnych dolegliwości

i poszkodowany powinien wrócić do pełnej sprawności, zaś sam wnioskodawca zgłasza w tym zakresie dolegliwości (w obrębie obu barków) związane jedynie ze zmianami pogody (k. 1706).

Co do urazów w obrębie stóp, wnioskodawca, który początkowo odczuwał dotkliwy ból i nie mógł wręcz chodzić, obecnie nie zgłasza poważniejszych dolegliwości (k. 1706).

IV.

1) Zarzut obrazy art. 445 k.c. w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. z pkt III.1) apelacji, odnoszący się do istnienia związku przyczynowego, należy rozważać na płaszczyźnie dotyczącej ustaleń faktycznych wyroku albowiem (zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny i orzecnictwa w sprawach karnych), związek przyczynowy uznaje się za ustalenie faktyczne, a nie jedynie za konstrukcję prawną.

Omawiany zarzut, rozumiany w powyższy sposób, okazał się częściowo trafny [co do pkt III.1)a),b)]. Jak wynika z wcześniejszych rozważań dotyczących zarzutów z pkt I i II apelacji zasadnym jest ustalenie, iż istnieje adekwatny związek przyczynowy, pomiędzy orzeczeniami wydawanymi i wykonywanymi wobec wnioskodawcy przez komunistyczne władze, a krzywdą doznaną przez niego w wyniku: konieczności nadrabiania zaległości w nauce, usunięcia z liceum dziennego i podjęcia nauki w szkole wieczorowej a także problemów zdrowotnych w obrębie jego stóp i lewego barku [w

zakresie wskazywanym wyżej w pkt III.6)].

Nie istnieje natomiast - jak to jednoznacznie wykazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku oraz w niniejszych rozważaniach z pkt 3 Lp.2 III.4) - związek przyczynowy pomiędzy faktem wykonywania wobec wnioskodawcy powyższych orzeczeń (w tym dotyczących jego osadzenia w areszcie śledczym), a wyjazdem emigracyjnym wnioskodawcy z Polski [zarzut III.1), c)]

2) Zarzut obraży art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. jest też o tyle słuszny, iż Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku istotnie, w sposób błędny, używa sformułowania o wysokości zadośćuczynienia wynikającej ze skutków jakie miało pozbawienie wolności osoby represjonowanej (np. str. 26 uzasadnienia).

Tymczasem, jak trafnie zauważył apelujący, art. 8 ust. 1 ww. ustawy mówi o odpowiedzialności za krzywdy wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji, co jest pojęciem dalece szerszym niż samo pozbawienie wolności. Praktycznym następstwem tego uchybienia było pominięcie w zaskarżonym wyroku kwestii krzywd wynikłych z relegowania wnioskodawcy ze szkoły (co było związane bardziej z kontynuacją wobec niego postępowania karnego, zakończonego przez prokuraturę dopiero postanowieniem z 4 stycznia 1983 r., niż z samym pozbawieniem wolności w I połowie 1983 r.) i z koniecznością nadrabiania zaległości w nauce.

3) Zarzut obraży art. 8 ust. 1 ww. ustawy w zw. z art. 445 k.c. (pkt III.2) apelacji) dotycząc

zasadności zadośćuczynienia w kwocie znacznie wyższej niż należna, jest słuszny w zakresie, w jakim fakt uznania trafności części zarzutów apelacyjnych, spowodował zasądzenie w postępowaniach odwoławczych kwoty znacznie przekraczającej kwotę przyznaną wnioskodawcy przez Sąd I instancji.

4) Całokształt rozważnych powyżej okoliczności sprawy przemawia za koniecznością radykalnego podniesienia kwoty zadośćuczynienia należnego wnioskodawcy, tak by, stosownie do art. 445 k.c., stanowiło ono sumę odpowiednią, czyli kwotę odpowiadającą rozmiarom krzywd doznanych przez wnioskodawcę w związku z wykonaniem wobec niego bezprawnych orzeczeń i decyzji komunistycznego państwa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego sumę odpowiednią, w rozumieniu art. 445 k.c., stanowi w tym przypadku kwota 250.000 zł (obejmująca dotychczasowe zadośćuczynienie w kwocie 100.000 zł). Jest to suma rekompensująca w należyтым stopniu krzywdy wynikłe z całokształtu represji zadanych wnioskodawcy, w tym polegających na: postawieniu mu fałszywych zarzutów opartych o spreparowane dowody, bezzasadnym zatrzymaniu i osadzeniu go w Areszcie Śledczym (...) w celu zmuszenia go do składania samoobciążających wyjaśnień i pomówień, długotrwałych przesłuchaniach połączonych z zadawaniem mu dotkliwych cierpień psychicznych i fizycznych, które (choćby z uwagi na ujawnione obecnie urazy w obrębie stóp i barku, należy nazwać wprost torturami), a następie na dalszym przetrzymywaniu go w

Areszcie Śledczym W.-M. (i to pomimo odwołań obciążających go pomówień przez E. B.).

Na wysokość określonej wyżej kwoty zadośćuczynienia wpłynęły też dalsze reperkusje decyzji podejmowanych przez organa państwa komunistycznego wobec wnioskodawcy, w tym związaną z kontynuacją wobec niego postępowania karnego, najpierw po wyłączeniu jego sprawy przez Sąd Okręgowy do odrębnego postępowania w Sądzie Rejonowym, a następnie po zwróceniu sprawy do prokuratury [co skutkowało koniecznością podjęcia przez niego nauki w innej, gorszej, szkole] a także wszystkie te okoliczności, które uwzględnił (na korzyść wnioskodawcy) Sąd I instancji, wymienione na str. 27 – 28 uzasadnienia wyroku.

5) Jest oczywistym, że kwota przyznanego zadośćuczynienia nie może być nadmiernie wygórowana i niewspółmierna do rozmiaru krzywd doznanych przez wnioskodawcę.

W związku z tym Sąd Apelacyjny oddalił żądania wnioskodawcy w części, w której przekraczają one zasądzoną na jego rzecz kwotę 250.000 zł (150.000 zł + 100.000 zł) uznając, iż wniosek T. S. jest w powyższym zakresie nieuzasadniony. Sąd miał na uwadze po części okoliczności wymienione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (str. 28 ostatni akapit i str. 29), w tym okoliczności dotyczące pobytu w Areszcie Śledczym W. – M. (za wyjątkiem kwestii wstrzymania prawa do kolejnej paczki) a także fakt, iż łączny okres osadzenia wnioskodawcy nie przekroczył 4 miesięcy, zaś

wnioskodawca po opuszczeniu aresztu nie był podawany żadnym bezpośrednim represjom ze strony władz państwowych.

Inną natomiast wagę należało przyznać, wskazanym w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, okolicznościom dotyczącym stanu zdrowia wnioskodawcy. Określenie Sądu I instancji, iż pobicie wnioskodawcy nie wywołało „żadnych trwałych, negatywnych skutków dla jego zdrowia”, należałoby skorygować o ustalenia poczynione w ramach niniejszych rozważań, w świetle których skutki te w obrębie stóp i lewego barku (złamanie B., zespół (...)), aktualnie nie powodują istotnych dolegliwości natomiast bezpośrednie skutki zdrowotne (ból ramion, stóp, nóg) utrzymywały się u wnioskodawcy przez okres do kilku tygodni od pobicia.

Analogicznie, należy skorygować stanowisko Sądu I instancji, co do stanu zdrowia wnioskodawcy, uzasadniające oddalenie części żądania wnioskodawcy wyrażone w przedostatnim akapicie uzasadnienia (str. 29).

Nadto nie ulega wątpliwości, że w świetle powyższych rozważań (zawartych w uzasadnieniu niniejszego wyroku), wnioskodawca, wbrew konkluzjom Sądu I instancji, został poddany w trakcie tymczasowego aresztowania „ponadprzeciętnym cierpieniom” (str. 29 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Wszelako nie ma podstaw pozwalających na uznanie, że (tak jak tego oczekuje skarżący), iż wszystkie późniejsze, negatywne zdarzenia, zaistniałe w życiu wnioskodawcy (w tym jego wieloletnia

emigracja począwszy od 1988 r.) pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z orzeczeniami i decyzjami wykonywanymi wobec niego przez organa komunistycznego państwa, w tym związane z jego kilkumiesięcznym pobytem w areszcie śledczym. Nie ma zatem jakichkolwiek przesłanek przemawiających za dalszym podwyższaniem kwoty zadośćuczynienia należnego wnioskodawcy (ponad kwotę 250.000 zł zasądzoną łącznie w przedmiotowej sprawie), w szczególności do postulowanej w apelacji kwoty łącznie 2.325.000 zł. Kwota ta (jak wynika z treści wniosku) jest sumą o charakterze wyłącznie symbolicznym, oderwaną od realiów sprawy i wyliczoną w oparciu o globalną kwotę renty otrzymanej przez funkcjonariusza aparatu represji komunistycznego państwa w latach od 1968 do 2007 r. (k. 6).

V. Zaprezentowane wyżej stanowisko Sądu Apelacyjnego - dotyczące częściowej zasadności zarzutów podniesionych w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy i w konsekwencji zasadności wniosku o przyznanie odpowiedniego zadośćuczynienia w kwocie znacznie przewyższającej sumę zasądzoną przez Sąd I instancji (czyli w efekcie w kwocie łącznie 250.000 zł) - wskazuje w sposób oczywisty na bezzasadność apelacji prokuratora, zarówno w odniesieniu do podniesionego tam zarzutu obrazy prawa materialnego tj. art. 445 § 1 i 2 k.c., jak i co do wniosku o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie żądania w części przekraczającej kwotę 50.000 zł.

Ponieważ argumentacja, przytoczona w niniejszym

uzasadnieniu na poparcie powyższego stanowiska (w pkt 3 Lp.2/I, II, III, IV) jest identyczna z argumentacją, która przemawia za bezzasadnością apelacji prokuratora, wystarczy w tym miejscu wskazać, iż z całą pewnością Sąd I instancji, przyznając wnioskodawcy zadośćuczynienie w kwocie przekraczającej 50.000 zł, nie naruszył zasady ustalenia zadośćuczynienia w sposób współmierny do doznanej przez wnioskodawcę krzywdy, a zatem o obrazie art. 445 k.c. i w konsekwencji o uwzględnieniu wniosku prokuratora o obniżenie zasądzonej kwoty, nie może być mowy.

Wniosek

Wniosek apelacyjny pełnomocnika T. S. (1):

- o zmianę wyroku Sądu I instancji w zakresie, w jakim go zaskarżono, poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy od zobowiązanego kwoty różnicy pomiędzy żadaną we wniosku kwotą 2.325.000 zł., a zasądzoną w niezaskarżonym pkt. I wyroku tj. 100.000 zł., czyli kwoty 2.225.000 zł., tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku niesłusznego tymczasowego aresztowania w sprawie o sygnaturze akt 1 Ds. 869/82 wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Wniosek prokuratora:

- o zmianę zaskarżonego orzeczenia w odniesieniu do wysokości zasądzonego zadośćuczynienia i

zasadny

częściowo zasadny

niezasadny

zasadny

częściowo zasadny

niezasadny

oddalenie w części ponad kwotę 50.000 zł.	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny lub niezasadny.	
Wniosek apelacyjny pełnomocnika oskarżonego jest zasadny częściowo z przyczyn omówionych w pkt 3 Lp.2) pkt I, II, III, IV. Wniosek prokuratora bezzasadny z przyczyn omawianych w pkt 3 Lp. 2.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
Wskazać wszystkie okoliczności, które sąd uwzględnił z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 439 k.p.k., art. 440 k.p.k.).	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności.	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<i>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
1.3 <u>1</u>	Przedmiot utrzymania w mocy
<i>Wyrok utrzymano w mocy poza częścią zmienioną w pkt 2, poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy tytułem zadośćuczynienia dalszej kwoty 150.000 zł z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia wyroku,</i>	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy.	
Powody utrzymania w mocy omówiono w pkt 3 Lp.2)	

<u>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.3.1 1.	Przedmiot i zakres zmiany
<i>Zmiana wyroku w części w pkt 2 poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy tytułem zadośćuczynienia dalszej kwoty 150.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku.</i>	
Zwięźle o powodach zmiany.	
Powody utrzymania w mocy omówiono w pkt 3 Lp.2)	

<u>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
<u>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia</u>	
	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia.	
	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia.	
	Konieczność umorzenia postępowania # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia.	

4.	Konieczność warunkowego umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i warunkowego umorzenia ze wskazaniem podstawy prawnej warunkowego umorzenia postępowania.		
5.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia.		
<u>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>		
<u>5.4. Inne rozstrzygnięcia z wyroku</u>		
Lp.	Wskazać punkt rozstrzygnięcia z wyroku.	Przytoczyć okoliczności.
6. Koszty Procesu		

Wskazać oskarżonego.	Wskazać punkt rozstrzygnięcia z wyroku.	Przytoczyć okoliczności.
	3)	Wydatkami obciążono Skarb Państwa na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

7. PODPIS

Ewa Leszczyńska - Furtak Rafał Kaniok Anna Kalbarczyk

<u>1.3</u> <u>Granice</u> <u>zaskarżenia</u>			
Wpisać kolejny numer załącznika 1			
Podmiot wnoszący apelację	Pełnomocnik wnioskodawcy T. S. (1)		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	pkt 2 wyroku w części oddalającej roszczenie		
<u>1.3.1</u> <u>Kierunek i zakres</u> <u>zaskarżenia</u>			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<u>1.3.2</u> <u>Podniesione</u> <u>zarzuty</u>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji.			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu		

	przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. - obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. - błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. - rażąca niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<u>1.4. Wnioski</u>		
#	uchylenie	# zmiana

<u>1.3</u> <u>Granice</u> <u>zaskarżenia</u>			
Wpisać kolejny numer załącznika 2			
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Zasądzone zadośćuczynienie ponad kwotę 50.000 zł		
<u>1.3.1</u> <u>Kierunek i zakres</u> <u>zaskarżenia</u>			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<u>1.3.2</u> <u>Podniesione</u> <u>zarzuty</u>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji.			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		

#	art. 438 pkt 1a k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. - obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. - błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. - rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana